

BVD / SBP

- rapportage over internationale ontwikkelingen
feiten en achtergronden die van belang
kunnen zijn voor de binnenlandse volledigheid

Nr. A84/038

28 mei 1984

's PROBLEMEN EN DE HOUDING VAN HET OOSTBLOK (Ib)

Zoals reeds in een eerdere Focus (Nr. A84/037 d.d. 24-5-1984) werd opgemerkt is het de bedoeling om in enkele rapporten aandacht te schenken aan de houding van het Oostblok inzake de inter-Palestijnse conflicten en de breuk tussen Syrië en . Voor een goed begrip is het evenwel nodig eerst in te gaan op de ontwikkelingen onder de Palestijnen zelf en rond de persoon van .

Werd in het eerste rapport uit deze serie stilgestaan bij de gebeurtenissen binnen en rond de PLO tussen september 1982 en december 1983, in dit stuk zal aandacht worden geschonken aan de ontwikkelingen in deze kring van december 1983 tot april 1984.

De in het vorige rapport gehanteerde driedeling van de Palestijnse verzetsbewegingen in gematigden cq. -aanhangers (Al Fatah en ALF), radicalen (PFLP, DFLP, PLF en CP-Palestina) en extremisten (Al Saiqa, PFLP/GC, PSF en Al Fatah-suiters) wordt ook nu aangehouden.

's PROBLEMEN EN DE HOUDING VAN HET OOSTBLOK (Ib)

Tegen het eind van 1983 werd het steeds duidelijker dat Arabische landen als Irak, Jordanië en Marokko er op uit waren de relaties met het bewind in Cairo in ieder geval tot op zekere hoogte te normaliseren. In deze kring koesterde men duidelijk sympathie voor 's beslissing de relaties met Israël in feite te bevriezen en had men diens onmiskenbare steun aan PLO-voorzitter met instemming begroet. Genoemde landen zagen hierin een duidelijke breuk met het beleid van wijlen en een aanzet tot een voorzichtige distantie van de politiek die was uitgelopen op de akkoorden van Camp David. In die kringen hechte men blijkbaar geen waarde aan herhaalde verzekeringen van Cairo te zullen blijven vasthouden aan die akkoorden, of putte men tenminste hoop uit de herhaalde verwijten van Egypte aan Israël er op geene enkele wijze blijk van te geven de vredesovereenkomst werkelijk inhoud te willen geven.

Op grond van die indicaties begonnen waarnemers steeds sterker te speculeren over een spoedig bezoek van aan

Radicaal beraad

Op 19 december kwamen het PFLP, het DFLP, het PLF en de CP-Palestina in Damascus bijeen voor politiek overleg. In een slotverklaring sprake deze radicale groeperingen hun vermoeden uit dat bepaalde "Arabische reactionairen" probeerden een deel van het Palestijnse volk te pressen zich aan te sluiten bij een tot ontwikkeling komende as Cairo-Amman, om zich vervolgens via dit tussenstation te laten lenen voor de "liquidatie-plannen van de VS". Volgens de radicalen diende er evenwel juist krachtig weerstand te worden geboden aan de plannen van de VS, de NAVO (lees : de multinationale vredesmacht in en rond Beiroet, die daar was op uitnodiging van de Libanese president) en Israël om in het bijzonder stelling te nemen tegen Syrië. Het verzet zou daarom nau

moeten samenwerken met Damascus en de zgn. Libanese nationale krachten (lees : de pro-Syrische oppositie in Libanon) *). Tenslotte riepen de radicalen de Palestijnen op tot verzet tegen de op hun uitgeoefende druk door te stoppen met pleidooien voor hervatting van de dialoog met Jordanië en voor opheffing van de boycot van Egypte.

----- in Cairo -----

Zoals reeds uiteengezet moest de PLO-voorzitter op 20 december 1983 voor de tweede maal in de jaren tachtig noodgedwongen uit Libanon vertrekken. Dit gegeven werd in de westerse pers breed uitgemeten met vrijwel volledig voorbijgaan aan het bericht van het Palestijnse radio station 'Algiers-VOP' van diezelfde dag dat in een boodschap aan het congres van de Algerijnse regeringspartij FLN opnieuw had beloofd geen afstand te zullen doen van Palestina als het Palestijnse vaderland. In diezelfde boodschap herhaalde ook nog eens niet te willen af van de gewapende strijd tot bevrijding van Palestina, ongeacht hoe lang deze bevrijdingsstrijd zou duren en hoeveel slachtoffers die zou vergevoorts riep hij opmerkelijk genoeg in herinnering dat de onafhankelijkheid van het Palestijnse volk voor het eerst van Arabische zijde was uitgedaagd tijdens de zgn. Zwarte September 1970 in Jordanië. Zoals bekend heeft koning toen in zijn land afgerekend met die Palestijnen, die zich daar steeds onafhankelijker waren gaan gedragen en in feite een staat binnen de staat hadden gevormd.

Op 22 december arriveerde per schip in de haven van Port Said, waar hij door een hoge Egyptische regeringsdelegatie werd begroet. Op zijn verzoek werd de PLO-voorzitter naar Cairo overgevlogen voor een ontmoeting met president om deze te danken voor diens inzet voor de Palestijnen tijdens de voorgaande gevechten in het noorden van Libanon. In een interview met het semi-officiële Egyptische blad 'Al Ahram' gaf te kennen van mening te zijn dat "Egypte was teruggekeerd in de Arabische schoot" en "niemand te zullen toestaan het daar weer uit te verwijderen". 's Avonds keerde de PLO-voorzitter tevreden terug naar het schip, dat hem vervolgens op 26 december in Noord-Jemen zou afzetten.

*) In dit verband mag overigens niet onvermeld blijven dat een van de belangrijkste leiders van het pro-Syrische verzet in Libanon, Dru leider , al maanden eerder partij had gekozen voor opvattingen van Palestijnse radicalen als en

Reacties

Zowel de extreme als radicale Palestijnse verzetsbewegingen reageerden woedend op het bezoek van [redacted] aan [redacted], die door hen vermaledijd werd om zijn vasthouden aan de akkoorden van Camp David. Het PFLP riep zelfs om het aftreden van [redacted] omdat die zich had ontpopt als "de Palestijnse [redacted]", een eis die door het DFLP evenwel niet werd overgenomen.

Ook binnen Al Fatah was er sprake van verontwaardiging. Zo werd nog op 22 december in Tunis namens het CC/Al Fatah een onder andere door [redacted] en [redacted] ondertekende verklaring uitgegeven waarin het bezoek van [redacted] aan Cairo onomwonden als een privé-zaak werd bestempeld, die Al Fatah, de PLO en de PNC op geen enkele wijze kon binden. In interview beklagde [redacted] er zich bijvoorbeeld vooral over dat de PLO-voorzitter op eigen houtje had gehandeld, zonder enige vorm van vooroverleg met het CC/Al Fatah. Tegelijkertijd haalde hij evenwel uit naar die hij verweet tijdens de gevechten rond Tripoli te hebben gezwegen, maar nu vooraan te staan bij het leveren van kritiek.

Op 24 december riep het CC/Al Fatah de andere verzetsbewegingen op om een eind te maken aan de publieke veroordelingen van [redacted], die de Palestijnse revolutie alleen maar konden schaden, en om de kritiek te bewaren voor de daartoe bestemde plaatsen, namelijk de bijeenkomsten van de "Palestijnse nationale instanties" (lees : PLO/EC, PLO/CR en PNC).

Teheran liet weten dat het nu overduidelijk was geworden dat [redacted] een conservatieve Arabier was en dat hij de militaire optie wilde opgeven. En passant werden de tegenstanders van de PLO-voorzitter gewaarschuwd niet te rekenen op het Oostblok, dat er immers ook op uit was de islamitische beweging te verzwakken.

Dat Arabische leiders als die van Syrië en Lybië furieus reageerden behoeft tenslotte geen nadere toelichting.

Al Fatah reageert officieel

Op 4 januari gaf het CC/Al Fatah in Tunis na dagenlang beraad in aanwezigheid van [redacted] een verklaring uit, die het bezoek van de PLO-voorzitter aan Cairo een inbreuk noemde op de organisatorische regels en op "de stijl waarmee men binnen Al Fatah en de PLO omgaat met resoluties" *). Daaraan werd evenwel direct toegevoegd dat deze opstelling

*) Een spijtbetuiging van [redacted] werd evenwel tevergeefs gezocht in de slotverklaring.

van het CC zeker niet gericht was tegen "constructieve pogingen om Egypte terug te brengen in het Arabische kamp". Ook werd nog eens met zoveel woorden herhaald dat de akkoorden van Camp David en het plan- verworpen waren en bleven, terwijl trouw betuigd werd aan de slotverklaring van de 16e zitting van de PNC in Algiers in februari 1983. Tenslotte werden enkele interne regelingen getroffen, die het collectieve karakter van het Al Fatah-leiderschap moesten versterken, en werden woorden van felle kritiek geuit tegen Syrië, Lybië en "hun huurlingen".

Van 9 tot 11 januari vond in de Tunesische hoofdstad een bijeenkomst plaats van de Revolutionaire Raad van Al Fatah, zoets als het algemeen bestuur van deze verzetsbeweging. Van de 63 leden waren er 46 komen opdagen, die blijkens een slotcommuniqué hadden ingestemd met de mitzetting uit de Raad van 9 dissidenten.

De bijeenkomst ging voorts akkoord met de uitspraak van het CC/Al Fatah inzake 's bezoek aan Egypte, waarmede volgens waarnemers duidelijk gemaakt werd, dat er wel kritiek was op de vorm maar niet op de inhoud. Opvallend was dat niet alleen de loftrumpet werd gestoken over de steun van de socialistische landen onder leiding van de USSR, maar dat dit ook met zoveel woorden werd gedaan inzake de Chinese Volksrepubliek. Voorts werd nog eens gestipuleerd dat de contacten met Jordanië moesten uitgaan van de vestiging van een onafhankelijke Palestijnse staat onder leiding van de PLO, terwijl tenslotte de grenzen werden afgebakend waaraan zich diende te houden bij zijn contacten met Cairo.

Palestijns overleg

Op 5 januari - dat wil zeggen tussen de bijeenkomsten van het CC/Al Fatah en van de Revolutionaire Raad van die groepering - vond in Tunis overleg plaats tussen een delegatie van Al Fatah, bestaande uit en en een vertegenwoordiging van het DFLP, het PFLP en de CP-Palestina, bestaande uit (DFLP en PLO/EC), (PFLP) en (CP-Pal.). De radicalen hadden vooraf laten weten onder geen beding met aan tafel te willen gaan zitten. Voorzover bekend leverden de besprekingen geen tastbare resultaten op, of het moest zijn dat de radicalen de Al Fatah-delegatie duidelijk maakten een scherpere veroordeling van het bezoek van de PLO-voorzitter aan noodzakelijk te achten en voorshands niet bereid te zijn

mee te werken aan het op korte termijn bijeenroepen van de PNC, waarvoor juist ijverde.

Twee dagen later kwam het PLO/EC voor het eerst sinds augustus 1983 bijeen. De in de Tunesische hoofdstad gehouden vergadering werd slechts bijgewoond door 9 van de 14 leden, omdat de vertegenwoordigers van het PFLP, het DFLP, het PFLP/GC, Al Saiqa en de onafhankelijke

het lieten afweten. Volgens sommige berichten zou , ook een onafhankelijk lid van het comité, de bijeenkomst hebben verlaten toen het hem duidelijk werd dat men niet bereid was om als gebaar in de richting van de radicalen te verzoeken de beraadslagingen van het PLO/EC gedurende twee maanden te mijden. Na afloop van het beraad werd medegedeeld dat er al was gesproken over de PLO-afvaardiging naar de te houden islamitische topconferentie en over enkele procedurele en organisatorische zaken.

Het was intrigerend, dat op dezelfde dag in Damascus een ontmoeting tussen de tweede man van Lybië, majoor , en een PFLP-delegatie onder leiding van en een door geleide DFLP-gatie.

Veelzeggend was ook dat eveneens op 7 januari in de Syrische hoofdstad overleg werd gevoerd door opposanten van onder leiding van PNC-zitter . Dit overleg werd bijgewoond door vertegenwoordigers van Al Saiqa, het PFLP/GC, het PSF, het PLF (in de persoon van de Al Fatah-rebellen en door het PLO/EC-lid . De aanwezigheid van en zou er op kunnen duiden dat dezen van het radicale kamp begonnen door te schuiven naar de extremisten.

Enkele dagen later gaf het CC/PFLP na intensief - en volgens onbevestigde berichten stormachtig - beraad in Damascus een verklaring uit waarin het bezoek van aan Cairo een berekende zet werd genoemd, gericht op de aanvaarding door de PLO van de door de Amerikanen voorgestane oplossing van de Palestijnse kwestie. Voorts werd uitgesproken dat het Palestijnse volk (lees : de PFLP-aanhang) genoeg had van het individualistische optreden van de PLO-voorzitter en werd diens afzetten een nationale plicht genoemd. Tenslotte werd opgeroepen een breed front tegen "de capitulationistische lijn" te vormen, waarbij ongetwijfeld gedacht werd aan een herleving van zoiets als het vroegere 'Refusal Front'.

Opmerkelijke stap van koning-----

Begin januari kondigde koning _____ onverwachts aan dat hij het Jordaanse parlement weer bijeen zou roepen. Omdat in deze volksvertegenwoordiging ook afgevaardigden van de Westbank zitting hadden, was zij niet meer bijeengewoest sinds de uit 1974 daterende uitspraak van de Arabische Liga dat de PLO de enige legitieme vertegenwoordigster van het Palestijnse volk was. _____ kondigde verkiezingen in Jordanië aan ten aanzien van de Jordaanse parlementsleden, die vervolgens de helft van de afgevaardigden van de Westbank zouden moeten kiezen. Beide groepen zouden tenslotte samen de resterende representanten van de Westbank moeten aanwijzen. De vorst zei tot deze stap te zijn gekomen, niet om te willen tornen aan de rechten van de PLO als vertegenwoordigster van het Palestijnse volk, maar wel om zo effectief steun te kunnen gaan verlenen aan de Palestijnen op de Westbank.

Radicale en extreme Palestijnen en ook de Syrische leiders wezen de ideeën van de koning krachtig van de hand. Zij zagen er een stap van de vorst in om uiteindelijk als (een) vertegenwoordiger van de Palestijnen op de Westbank aan vredesoverleg te kunnen gaan deelnemen. Op de Westbank zelf demonstreerden studenten tegen de Jordaanse voornemens.

Egypte terug in het islamitische kamp

Medio januari vond in Casablanca een topconferentie plaats van de 'Organisatie van Islamitische Staten' (ICO). Het belangrijkste punt op de agenda werd gevormd door de vraag of Egypte uitgenodigd zou moeten worden zijn plaats binnen de organisatie weer in te gaan nemen. De ICO had dat land namelijk als lid geschorst na de ondertekening van de akkoorden van Camp David in 1979.

De Palestijnse delegatie, die werd omschreven als een PLO-afvaardiging, werd geleid door _____ en bestond slechts uit Al Fatah-leiders en onafhankelijke PLO/EC-leden *). Volgens het Koeweitse persbureau KUNA

*) De delegatie omvatte naast _____ niet alleen de loyalisten (PLO/EC, onafh.), (CC/Al Fatah), _____ (CC/Al Fatah) en _____ (CC/Al Fatah) maar ook de meer kritisch ingestelde _____ (PLO/EC en CC/Al Fatah). Merkwaardig genoeg maakte de aan _____ loyale vertegenwoordiger van het pro-Iraakse ALF in het PLO/EC, _____ geen deel uit van de delegatie.

hadden het PFLP, het PFLP/GC, het PSF, het PLF, Al Saiqa en de Al Fatah-dissidenten in een brief aan de ICO op voorhand laten weten een eventuele toelating van Egypte af te wijzen. Mocht tijdens de topconferentie een andere opvatting uitdragen, dan vertegenwoordigde hij volgens de briefschrijvers niet het Palestijnse volk.

Opvallend was dat het DFLP niet meedeed aan deze gezamenlijke waarschuwing van radicalen en extremisten. Aangezien ook en de zijnen felle tegenstanders van Camp David zijn, wordt dezerzijds gespeculeerd dat de reden voor hun afwezigheid wellicht gezocht moet worden in hun wens niet vereenzelvigd te worden met de extreme Palestijnen. Het DFLP leek er namelijk meer dan het PFLP op bedacht te zijn de deur naar op een kier te laten staan. Overigens deed de PLO-voorzitter geen zichtbare moeite om op deze houding van in te spelen. Zo had op 18 januari in Cairo een Palestijnse delegatie, waarvaan ook (een belangrijke Al Fatah-functionaris en adviseur van) deel uitmaakte, een ontmoeting met de Egyptische vice-premier/minister van buitenlandse zaken.

De verkiezing van de leden van het presidium van de ICO-conferentie gaf reeds goed aan hoe de vlag er bijhing. Namens de groep van Arabische landen werd namelijk PLO-voorzitter verkozen tot een van de drie vice-voorzitters van de bijeenkomst. De pro-Egyptische koning van Marokko werd als gastheer automatische voorzitter.

Na enkele dagen van intensief en stormachtig beraad ging de conferentie met overgrote meerderheid akkoord met het verzoek aan Egypte zijn plaats binnende organisatie weer in te nemen. Naar verluidde had sterk voor het nemen van dit besluit geijverd. De delegaties van Lybië, Syrië en Zuid-Jemen verlieten uit protest de vergaderzaal. Opmerkelijk was dat ook een pro-Westers land als Tunesië van mening was, dat de redenen, waarom Egypte in 1979 door de ICO was aangepakt, nog steeds recht overeind stonden. Volgens waarnemers was de houding van de Tunesiërs vooral ingegeven door de vrees dat Egypte nu ook wel weer zou worden toegelaten tot de Arabische Liga en dat het hoofdkwartier van die organisatie vervolgens van Tunis zou moeten terugkeren naar Cairo. Volgens sommige waarnemers miste deze beduchtheid evenwel iedere grond omdat Saoedi-Arabië Egypte weliswaar als een islamitische staat erkende, maar zeker nog niet als een tot inkeer gekomen Arabische broeder.

PLF valt uiteen

Medio januari werd het duidelijk dat er binnen het PLF, dat in 1976 was ontstaan als een afsplitsing van het PFLP/GC, een richtingenstrijd plaatsvond die er in resulteerde dat deze beweging uiteen viel in drie stromingen, te weten de groep die de zijde van de extramisten koos, de groep die zich achter het PFLP en het DFLP opstelde en de groep (alias) die zich loyaal verklaarde aan

in Amman

Nadat reeds enige weken herhaaldelijk was gezegd dat de PLO-voorzitter op het punt stond Jordanië te bezoeken, arriveerde hij uiteindelijk op 26 februari in dat land, en wel in gezelschap van (PLO/EC, CC/Fatah). Daar verbleven toen reeds (CC/Fatah), (PLO/EC, onafh.), (PLO/EC, onafh.) en (PLO/EC, ALF). Naar verluidde had ook (PLO/EC, CC/Fatah) zullen komen, maar was hij plotseling door ziekte verhinderd.

Alhoewel de delegatie als een PLO-afvaardiging werd geëfficheerd, wees de samenstelling niet in deze richting, om nog maar te zwijgen van het feit dat de reis was voorbereid door het CC/Al Fatah en niet door het PLO/EC. Het verbaasde dan ook niet dat de extreme Palestijnen zich vanuit Damascus op voorhand van het overleg distantieerden, terwijl de Syrische machthebbers de gelegenheid aangrepen om weer eens fel uit te halen naar en koning

Na enkele dagen van intensief overleg tussen de Jordaniërs en de Palestijnen werd op 1 maart een kort slotcommuniqué uitgegeven dat door 'Radio Amman' werd uitgezonden. Daarin herhaalden beide partijen dat er speciale banden bestonden tussen beide "broedervolken". Vervolgens werd uitgesproken dat steun aan de PLO als de enige legitieme vertegenwoordigster van het Palestijnse volk belangrijk en noodzakelijk was, waaraan onmiddellijk werd toegevoegd dat op alle internationale niveau's gevolg moest worden gegeven aan de aanvaarding door de Arabieren van het plan-Fez. Tenslotte waren beide zijden het erover eens gezamenlijk actie te moeten gaan voeren op het internationale vlak, en dan in het bijzonder richting Europa, om allen die invloed zouden kunnen hebben in te schakelen bij het streven naar "een rechtvaardige oplossing van de Midden-Oosten-kwestie" (lees : om West-Europa tegen Amerika op te zetten

Zoals uit het communiqué bleek hadden de besprekingen zich vooral geconcentreerd op de bilaterale Jordaanse-Palestijnse relaties. Interessant was nog wel dat na afloop van het overleg van Jordaanse zijde in interviews te verstaan werd gegeven dat gezamenlijke internationale actie pas mogelijk zou zijn als er politieke overeenstemming was bereikt tussen Jordaniërs en Palestijnen *).

Tijdens het overleg in Amman werd Jeruzalem op 28 februari opgeschrikt door het ontploffen van granaten in een drukke winkelstraat in West-Jeruzalem, waardoor een twintigtal passanten verwondingen opliep. De verantwoordelijkheid voor deze terreurdaad werd in Damascus opgeëist door het DFLP met de vermelding dat de actie gericht was geweest tegen "Israëlische soldaten". Alhoewel in de Jordaanse hoofdstad aan de verzamelde pers liet weten positief te staan tegenover de aanslag, achtten waarnemers het zeker niet onmogelijk dat de actie juist bedoeld was als aanval op zijn politiek van overleg met Jordanië.

Van 10 tot 12 maart bezocht Amman opnieuw, vooral om de daar toevoerende president van de Volksrepubliek China (PRC) te ontmoeten. Toch was er ook tijd voor nader overleg met koning . Na afloop daarvan liet de PLO-voorzitter op een persconferentie weten dat de besprekingen over een gezamenlijk actieplan waren afgerond. Dit plan voorzag volgens met name in het optreden van gemengde delegaties op het Arabische en het internationale vlak. Tenslotte onthulde de Palestijnse voorman dat er door de PLO-leiding werd gewerkt aan het bijeenroepen van de PNC.

Vanuit Amman reisde naar Saoedi-Arabië voor zijn eerste bezoek aan dat land sedert zijn aftocht uit Tripoli. Onduidelijk was waarom hij zo lang had gewacht met een reis naar zijn voornaamste financiers : had deze hem soms niet eerder willen ontvangen ?

Syrië wint aan prestige

Zoals bekend hadden Israël en Libanon op 17 mei 1983 een akkoord gesloten inzake normalisering van de betrekkingen tussen beide staten en Israël.

*) Aldus de Jordaanse minister van buitenlandse zaken in een vraaggesprek met het in Londen verschijnende weekblad 'Al-Majallah' dd. 10-16/3/1984.

veiligheidsmaatregelen in het zuiden van Libanon. De overeenkomst was niet alleen in Jeruzalem toegejuicht, maar ook in Washington waar men veel energie had geïnvesteerd in de totstandkoming ervan. Syrië en zijn (gelegenheids-) bondgenoten in Libanon, de zgn. Libanese nationale krachten, verzetten zich evenwel vanaf het begin furieus tegen dat verdrag, dat zij zagen als een capitulatie voor imperialistische en zionistische belangen en als een bedreiging van de Syrische veiligheid en de belangen van Damascus in Libanon. De Syrische machthebbers en hun Libanese aanhangers werden in hun verzet gesteund door de heersers in Teheran en hun trawanten in Libanon, zij het dat die meer op het oog hadden dan alleen een opzegging van het onstreden verdrag, namelijk de vestiging van een islamitische republiek Libanon. De pro-Iraanse groeperingen in dat land keerden zich daarom niet alleen tegen het verdrag en de presentie van de Israëli's in Libanon, maar ook tegen alles wat kon leiden tot handhaving van de status quo op binnenlands gebied. Dezerzijds bestaat de indruk dat verschillende Westerse commentatoren dit laatste niet altijd voldoende in rekening hebben gebracht en daardoor de verantwoordelijkheid voor geweldsexplosies in Libanon soms te gemakkelijk aan Syrië en Iran samen toeschreven.

Het onophoudelijk verzet van Syrië en zijn Libanese aanhangers leidde uiteindelijk toe dat de overeenkomst tussen Beiroet en Jeruzalem op 5 maart 1984 door de regering van Libanon eenzijdig werd opgezegd. Dit deed niet alleen afbreuk aan het Amerikaanse prestige in de Arabische wereld, en dan met name in de Golfstaten, maar toonde ook aan - althans volgens de machthebbers in Damascus - dat consequent uitgevoerd militair en politiek verzet wel degelijk vrucht kon dragen en daarom bepaald ook niet zonder belang was voor de inter-Palestijnse conflicten. De Palestijnen konden - zeker in de ogen van de Syriërs - uit deze gang van zaken namelijk leren dat zij zich niet tot de diplomatieke optie dienden te beperken, maar onverdroten moesten vasthouden aan de idee van de gewapende strijd. Ongetwijfeld hoopten de Syrische heersers dat de Palestijnen uit deze gebeurtenissen voorts de les zouden trekken dat samenwerking met het "standvastige" Damascus hen geen windeieren zou opleveren. Al met al werd het prestige van Syrië onder de Arabieren fors versterkt.

Koning _____ neemt afstand van Washington

Op 15 maart publiceerde de 'New York Times' (N.Y.T.) een interview met de Jordaanse vorst dat wereldwijd nogal opzien baarde. Toch behoefde de opstelling van de koning niet te verbazen, want al op 8 maart had de Jordaanse pers een vraaggesprek met de monarch gepubliceerd, waarin de lijnen reeds waren uitgezet.

Tegenover de N.Y.T. maakte _____ er geen geheim van dat hij vond dat de Amerikanen door hun wat hij noemde eenzijdige steun aan Israël iedere vorm van geloofwaardigheid als bemiddelaar tussen Arabieren en Israëli's hadden verspeeld. Vervolgens verweet hij Washington steeds weer te zwichten voor "dictaten uit Jeruzalem". De koning wreef president _____ met name aan dat deze het Israëli'sche nederzettingenbeleid nog nimmer radicaal had veroordeeld en ook had geweigerd Israël op te roepen de op de Westbank en in de Gazastrook wonende PNC-leden toestemming te geven deel te nemen aan de eerstkomende bijeenkomst van de PNC. _____ meende namelijk dat hun aanwezigheid op die vergadering noodzakelijk was om een matigende invloed op de besluitvorming te kunnen uitoefenen. Tenslotte maakte de monarch duidelijk dat hij er nie aan dacht met Israël te gaan onderhandelen en pleitte hij voor het houden van een internationale vredesconferentie waaraan ook de Sovjet-Unie zou moeten deelnemen. Met deze laatste uitlating herhaalde de aanval op een van de uitgangspunten van het plan-_____, die hij reeds medio december 1983 in een rede voor het Europese parlement had gedaan.

Op 18 maart zond het Amerikaanse televisiestation CBS een vraaggesprek met het Jordaanse staatshoofd uit waarin deze zijn tegenover de N.Y.T. uitgesproken opvattingen herhaalde en daaraan niet zonder bitterheid toevoegde dat Israël het plan-_____ vanaf het begin had verworpen, terwijl hij juist had geweigerd dat te doen. Tenslotte wees hij erop dat het Israëli'sche nederzettingenbeleid in strijd was met de uit 1967 daterende Veiligheidsraadsresolutie 242 *) en riep hij _____ op dit nu eindelijk eens keihard te zeggen.

*) Zoals bekend beoogde deze resolutie Israël vrede te bieden in ruil voor ontruiming van bezette gebieden.

De Jordaanse aanval op het Palestina-beleid van de Amerikaanse president kwam opmerkelijk genoeg op het moment dat de regering in Washington zich in de volksvertegenwoordiging breed maakte voor een voorstel tot levering van als defensief aangeduide luchtdoelraketten (de Stingers) aan Amman, een voornemen dat fel werd bestreden door pro-Israëliëse lobby's. De vraag drong zich op of koning _____ alleen boos was op _____ of dat hij zich door de Amerikaanse nederlaag in Libanon gedwongen zag de versterkte Syrische positie te honoreren.

_____ in Soedan

De PLO-voorzitter bracht van 17 tot 20 maart een officieel bezoek aan Soedan. Het enkele feit dat hij dit land bezocht, had al grote politieke betekenis, en dat niet alleen omdat Soedan ondanks Camp David een trouwe bondgenoot van Egypte was gebleven, maar ook omdat het bewind in Khartoum op het moment van het bezoek weer eens in een uitermate felle woordenwisseling was gewikkeld met het Libische regime *). _____ provoceerde zijn Palestijnse tegenstanders nog sterker toen hij zich in een rede voor het parlement liet ontvallen dat Soedan het Palestijnse volk in goede en kwade dagen had gesteund en dat zijn landgenoten het Noordafrikaanse land daarom iets verschuldigd waren. Tenslotte toonde de PLO-voorzitter tijdens een persconferentie zich weinig gelegen te laten liggen aan de gevoeligheden van zijn opposanten toen hij bij die gelegenheid onthulde tijdens zijn verblijf in Khartoum _____, een van de belangrijkste adviseurs van de Egyptische president, te hebben ontmoet en deze toen een boodschap voor _____ te hebben overhandigd.

Radicaal beraad

Van 23 tot 26 maart voerden de leiders van het PFLP, het DFLP, het PLF (in casu de groep- _____) en de CP-Palestina in Aden overleg om de voorwaarden vast te stellen waarop de band met Al Fatah weer hersteld

*) Op 16 maart was de Soedanese stad Omdoerman vanuit de lucht gebombardeerd. Volgens de autoriteiten in Khartoum was het bewuste vliegtuig in Libië opgestegen.

zou kunnen worden. Het beraad werd bijgewoond door vertegenwoordigers van de Zuid-Jemenitische regeringspartij, de YSP, en van de CP-Libanon en de CP-Syrië, maar niet door Palestijnen als PNC-voorzitter en het onafhankelijke PLO/EC lid . Laatstgenoemden brachten daarentegen van 27 tot 30 maart wel een bezoek aan Lybië in gezelschap van leiders van Al Saiqa, het PFLP/GC en het PSF. Onduidelijk was of zij zo kenbaar wilden maken de radicalen voor de extremisten te hebben ingewisseld, al mag dit bepaald niet onmogelijk geacht worden.

De besprekingen in de Zuid-Jemenitische hoofdstad werden geopend met een rede door president en partijleider . Hij benadrukte bij deze gelegenheid dat de eenheid van de PLO bewaard moest en kon worden op basis van "vijandschap tegen imperialisme, zionisme en capitulationistische plannen". Voorts bekleemtoonde hij de noodzaak van "een strategische alliantie en solidariteit" tussen "Syrië, de PLO, de Libanese nationale krachten en alle geledingen van de Arabische bevrijdingsbeweging". De toespraak deed derhalve duidelijk uitkomen dat de YSP-top zich goed kon vinden in de hervormingsvoorstellen die het PFLP en het DFLP in oktober 1983 hadden gepubliceerd *).

Na afloop van het beraad gaven de deelnemende Palestijnse groeperingen een verklaring uit, waarin zij duidelijk maakten wat zij van Al Fatah verlangden. Zo riepen zij op om binnen de PLO op alle gebieden eindelijk eens een echt collectief leiderschap in te stellen. Voorts herhaalden zij nog eens dat "resolutie 242, Camp David en het plan- " volsterkt onaanvaardbaar waren. Vervolgens bekleemtoonden zij voor de zoveelste keer dat zij iedere samenwerking met Jordanië inzake de samenstelling van gezamenlijke delegaties voor internationaal overleg afwezen en riepen zij Al Fatah op Jordanië onomwonden te veroordelen voor het bijeenroepen van de volksvertegenwoordiging met inbegrip van de Westbank-vertegenwoordigers. Tenslotte eisten zij dat de ontmoeting tussen en niet alleen wegens de vorm maar ook inhoudelijk zou worden veroordeeld.

*) Het is in dit verband nuttig te bedenken dat zowel de YSP als het PFLP en het DFLP zijn voortgekomen uit de rond 1950 in Beiroet opgerichte 'Arabische Nationale Beweging' (ANM), waarin tegenwoordig Palestijnse radicalen als en reeds toen een voor-aanstaande rol speelden.

ontmoet opnieuw

op 10 maart woonden de Egyptische president en de PLO-voorzitter in de Westafrikaanse staat Guinee de begrafenis bij van het plotseling overleden staatshoofd van dat land. en maakten van de gelegenheid gebruik voor onderling overleg.

Het PFLP en het DFLP reageerden woedend op dit nieuwe Egyptisch-Palestijns onderonsje. Zij noemden het in een gezamenlijke verklaring een tegen-slag voor de aan de gang zijnde pogingen om tot een inter-Palestijnse verzoening te komen, omdat als zich zo bleef gedragen de kloof tussen zijn voor- en tegenstanders nooit gedicht zou kunnen worden.

Al Fatah en de radicalen

Begin april vond in Aden overleg plaats tussen een door geleide Al Fatah-delegatie en YSP-leiders. Het was opmerkelijk dat de laatste nu niet werden omschreven als waarnemers maar als gesprekspartners waarmee wellicht werd aangegeven dat zij als spreekbuis van de radicale Palestijnen optraden. Onderwerp van het gesprek was het eind maart door het PFLP cum suis gepresenteerde pakket van eisen. Na afloop van het be-raad maakte duidelijk dat een aantal verlangens van de radicalen voor de Al Fatah-representanten onverteerbaar was. Zoweigerden zij bezoek aan Cairo inhoudelijk te veroordelen en wilden zij dat hun opponenten zich zouden scharen achter de in maart uitgegeven Jordaan-Palestijnse verklaring, waarin onder andere sprake was van gezamenlijke diplomatieke activiteiten.

De radicalen op hun beurt wezen de Al Fatah-reactie als "deviationistische van de hand en beschuldigden de gematigden ervan "een rechtse politiek" voor te staan. Zij lieten voorts weten onverkort vast te houden aan het resultaat van hun overleg in Aden en vastbesloten te zijn om te blijven strijden tegen "capitulationistische methoden".

Interessant was dat de radicalen op 2 april in Danascus met de extremist spraken over mogelijkheden om weer op een noemer te komen. Over eventueel resultaten is niets bekend.

Diezelfde dag opende een Palestijns zelfmoordcommando in een winkelstraat in West-Jeruzalem het vuur op passerende burgers, van wie een veertigtal verwondingen opliep. In een in de Syrische hoofdstad uitgegeven verklari-

werd de verantwoordelijkheid voor de aanslag opgeëist door het DFLP dat bij die gelegenheid bekend maakte dat een eenheid van die organisatie een Israëliisch regeringsgebouw was binnengedrongen en de aanwezigen in gijzeling had genomen om zo de vrijlating van in Israël gevangen zittende Palestijnen af te dwingen. Het Palestijnse radiostation 'Bagdad-VOP' meldde dat met tevredenheid kennis had genomen van het nieuws van de aanslag.

Onenigheid tussen _____ en _____

Inmiddels was de vraag, wanneer de PNC bijeen geroepen zou moeten worden steeds sterker in het centrum van de belangstelling komen te staan. De radicalen en de extremisten stonden erop dat het officieuze Palestijnse parlement eerst samen zou mogen komen als de onderlinge conflicten zouden zijn opgelost en er derhalve weer sprake zou zijn van een nationale consensus. Gematigde leiders als wilden de inter-Palestijnse tegenstellingen juist beslechten via een stemming in de PNC en namen zo afstand van het consensus-principe.

Dat men op dit punt zelfs binnen Al Fatah van mening verschilde bleek toen in een interview *) liet weten dat een wat hij noemde Palestijns volkscongres zou worden belegd als er tussen de verschillende verzetsbewegingen geen akkoord zou kunnen worden bereikt inzake het op korte termijn bijeenroepen van de PNC. maakt in een ander vraaggesprek **), evenwel duidelijk dat de Palestijnse Nationale Raad pas samen zou komen als de onderlinge problemen zouden zijn opgelost.

Overigens liet bij deze gelegenheid weten dat hij weliswaar niet tegen contacten met Egypte was, maar dat deze slechts zouden mogen plaatsvinden na een met de Palestijnse partners genomen unaniem besluit en dus nooit op een individuele basis. Met deze stellingname wreef impliciet een individualistische handelwijze aan, een thema dat hij al vaker had bespeeld.

*) Jordan Times (Amman) dd. 7-4-1984.

**) Al-Majallah (Londen) dd. 7-13/4/1984.

-----spreekt

Op 7 april werd in Syrië de oprichting van de regerende 'Arab Baath Socialist Party' (ABSP) herdacht. Tijdens de grote herdenkingsbijeenkomst in Damascus voerde onder andere de PNC-voorzitter het woord. Hij hield de aanwezigen - en de luisteraars naar Radio Damascus - voor, dat de Palestijnse nationale eenheid alleen gebaseerd kon en mócht worden op een volstrekte toewijding aan het Palestijnse Nationale Handvest en de opeenvolgende PNC-resoluties. Internationale contacten die in tegenspraak waren met deze uitspraken (lees: 's besprekinge met) veroordeelde hij scherp. Vervolgens noemde hij elk spreken over federaties, confederaties en andere formules (lees: het Jordaans-Palestijnse overleg) in de huidige situatie prematuur.

Al Fatah en radicalen rond de tafel

Onder druk van Zuid-Jemen en Algerije besloten Al Fatah en de radicalen uiteindelijk om met elkaar rond de tafel te gaan zitten om te kijken of er een uitweg uit de impasse viel te vinden. Van 18 tot 22 april ontmoet delegaties van enerzijds Al Fatah (o.l.v.) en anderzijds het PFLP (o.l.v.) en het DFLP (o.l.v.

) elkaar in Algiers. Alhoewel ook vertegenwoordigers van de beide kleine radicale groeperingen, het PLF en de CP-Palestina, in de Algerijns hoofdstad aanwezig waren, werd het niet duidelijk op welke wijze zij bij de beraadslagingen werden betrokken. De besprekingen werden bijgewoond door waarnemers namens de Algerijnse regeringspartij FLN (), de YSP () en de Libanese nationale krachten ().

Alhoewel er weinig schot in de onderhandelingen zat, bleekmen het uiteindelijk toch eens te zijn geworden over handhaving van het consensusbeginsel, getuige het feit dat de Al Fatah-delegatie liet weten af te zijn van de plannen inzake het bijeenroepen van een volkscongres en er mee ha ingestemd dat de PNC eerst samengeroepen zou worden wanneer daaromtrent overeenstemming zou zijn bereikt. Tenslotte werd afgesproken het overleg in de loop van mei voort te zetten, en wel op basis van de uitspraken van de 16e zitting van de PNC in februari 1983. De uitslag van het beraad kon derhalve zeker niet worden aangemerkt als een overwinning voor de doorgestane lijn.

Conclusie

Het inter-Palestijnse conflict lijkt er in feite op neer te komen dat samenwerking met Jordanië op diplomatiek vlak ziet als een stap voorwaarts op de lange weg naar de uiteindelijke verwezenlijking van de Palestijnse doelstellingen, terwijl de radicalen daarin hooguit een forse stap terug kunnen ontwaren en de extremisten op voorhand van geen enkele politieke tussenoplossing willen weten. Syrië schijnt het de PLO-voorzitter vooral kwalijk te nemen dat hij dat land wel alle militaire lasten van het Arabische conflict met Israël wil laten dragen, maar de politieke belangen van Damascus vervolgens amper in rekening wil brengen als hij zich internationaal op diplomatiek terrein beweegt. op zijn beurt verwijt de Syrische leiders dat zij in wezen alleen oog hebben voor hun eigen positie. Veel duidt erop dat de positie van zelfs binnen zijn eigen Al Fa' aan het afkalven is. Een mogelijke opvolger dient zich evenwel nog niet duidelijk aan, of het moest zijn. PNC-voorzitter , die ook wel als vervanger van de huidige PLO-voorzitter is genoemd, lijkt zichzelf inmiddels uit de markt te hebben geprijsd door de laatste maanden steeds dichterbij de extremisten aan te kruipen.